

Térképolvasási tájékozódási készséget fejlesztő gyakorlatok

Készítette: Juhász Judit, II. évfolyam földrajz-történelem szakos MA. hallgató

Osztály: 10. évfolyam

Az óra címe: Miért kell tudni térképet olvasni?

A tanulók már megismerkedtek a Földi tér ábrázolása témakör fő leckéivel, így feltételezi a háttérismereteket.

Az **óra elejét** a tanár felvezető kérdésekkel indítaná, ami megteremti a ráhangolódást.

- Kivel fordult már elő, hogy eltévedt?
- Hol tévedt el?
- Hogyan oldotta meg a problémát?
- Melyik segítség volt a leghasznosabb és miért?
- stb.

1. feladat

a) Olvasd el az alábbi újságcikk részletet!

„Pusztaszabolcs helyett Székesfehérvár határában kötött ki az egyik vonatpótló busz sofőrje, mert nem ismerte az utat (...) A sofőr eltévedt. Telefonálgatni kezdett Székesfehérvár határában, és próbálta megtudakolni, egyáltalán hol van, hogyan jut el Pusztaszabolcsra. Az utas szerint a vezető utólag azt mondta: senki sem mondta meg neki, merre kell mennie, csak a célállomásról volt információja. Végül egy társa segített a sofőrnek célba jutni. (...)”

Forrás:http://hvg.hu/itthon/20170704_eltevedt_a_vonatpotlo_busz_soforje_az_utasok_lekestek_a_csatlakozast

- b) Mely eszközök, lehetőségek segíthették volna a buszsofőr munkáját?
- c) Írd le azt a kettő lehetőséget, ami a legpontosabban garantálta volna a biztos célba érkezést!

A **b) feladat** megoldása által elvárható válaszok:

- közúti térkép áttekintése
- GPS használat az út során
- Viszonyítási pontok ismerete
- Tereptárgyak felismerése
- Természetföldrajzi, társadalomföldrajzi adottságok értelmezése
- stb.

Megjegyzés:

[Ez a feladat önmagában is elvégezhető feladat, melynek során ezeket az alternatívákat, megoldási lehetőségeket járják körbe a tanulók. Ez történhet egyénileg, az osztállyal közösen vagy csoportmunkában. A feladatuk, mindegyik esetre kidolgoznak egy megoldási lehetőséget végigvezetni az esetnek a kimenetelét.]

Az alábbi feladatok nem konkrét szituációt tartalmaznak, hanem azok egy rövid mozzanatát tükrözik, melynek során a tanulóknak térképhasználathoz kapcsolódóan megoldást kell találniuk.

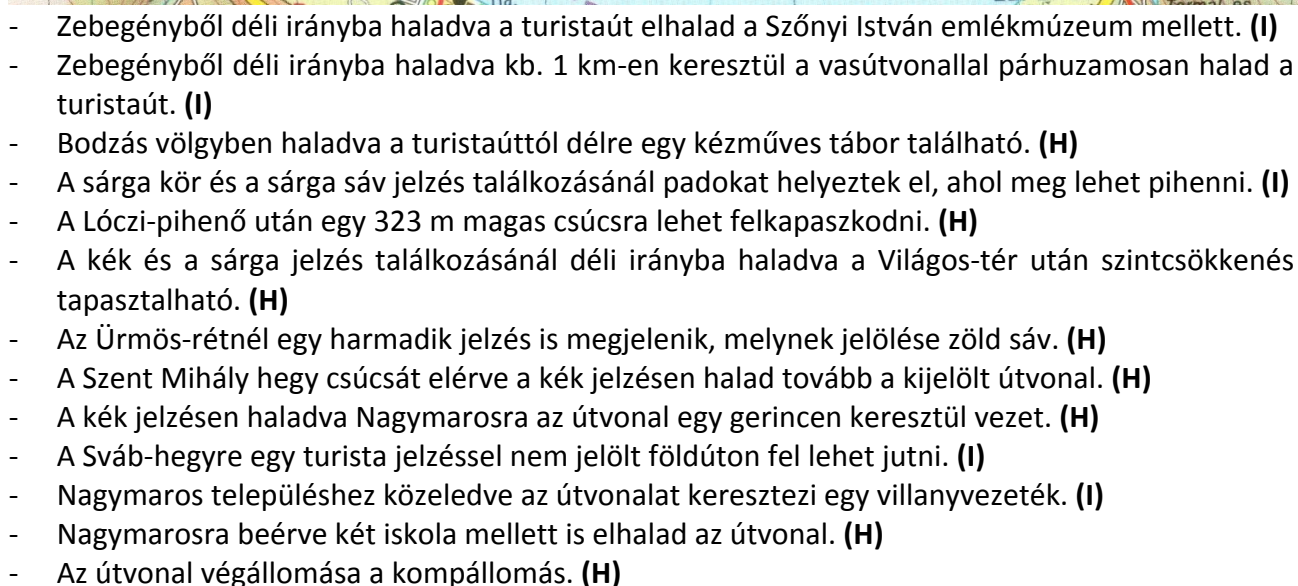
feladat

-
- A large, ornate, light-colored stone building with a prominent central dome and multiple smaller domes, likely a cathedral or church. The building features classical architectural elements like columns and arches. It is surrounded by trees and a clear blue sky with some clouds. A tall, thin pole stands in the foreground on the left.

-

- c) Mekkora az általad megállapított útvonal hossza?
- d) Mely eszköz segítségével lehetne a leggyorsabban és legpontosabban megkapni ezt a távolságot és útvonalat? (GPS)
- e) Hasonlítsd össze az általad lemért út hosszát, a Google Maps által mért adatokkal!
- f) Te melyik változatot használnád szívesebben?

a) Tanulmányozd az alábbi térképrészleten bejelölt túraútvonalat! Olvasd le a térképről, hogy mely állítás igaz illetve hamis!

- b) Sorold fel, hogy az útvonalon végighaladó turistáknak, mely tereptárgyak segíthetik a tájékozódását! (kilátó, pihenő, távvezeték, kút, stb.)
- c) Állapítsd meg, hogy miért lehetnek fontosak ezek a tereptárgyak! (eltévedés esetén viszonyítási pont)
- d) Nevezd meg azokat a tájékozódást segítő eszközöket, amik segítik a térképolvasást a túra során! (tájéoló, iránytű)
- e) Egy túrázó kerékpárral szeretné bejárni a Zebegény-Nagymaros terepet. Melyik útvonal alkalmas erre? Jelöld színessel a megoldásod a térképrészleten!

4. feladat

- a) Párosítsd össze a térképrészleteket a képekkel! A megoldásokat a táblázatba írd be!

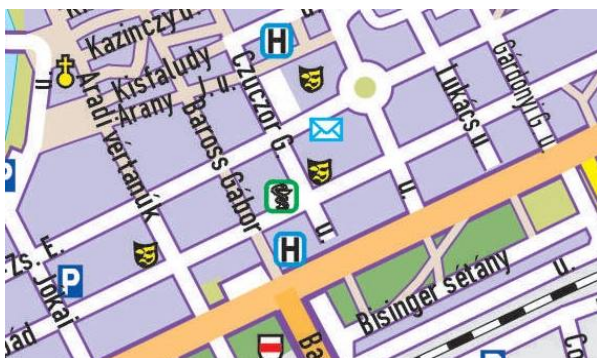
A

1

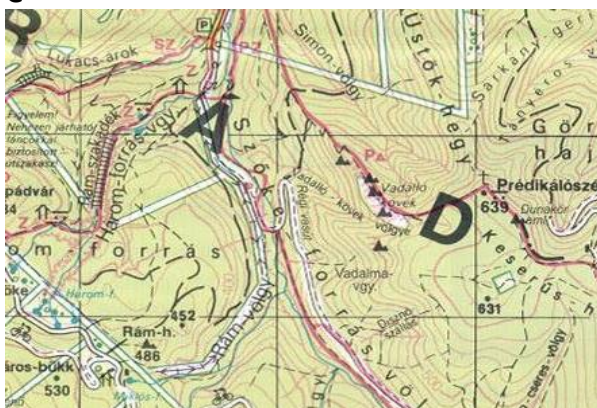
B

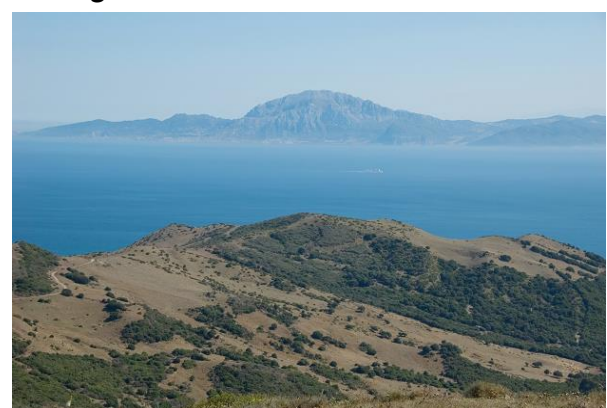
2

C

3

D

4

E

5

F

6

A	B	C	D	E	F
6	5	4	3	2	1

- b) Melyik típusú térképrészlet az, amelyik a valóságos képi ábrázolást a legjobban tükrözi?
Válaszodat indokold!
- c) Olvasd le a térképrészletekről, hogy milyen természetföldrajzi vagy társadalomföldrajzi elem tette lehetővé a felszínformák kialakulását!

Az alábbi feladatlap megoldását egy gyakorló óra keretében célszerű véghezvinni. Felhasználható akár a Földi tér ábrázolása témakörön belül, mint összefoglaló feladatok. A feladatok célja nem csak a megszerzett ismeretek gyakorlatban történő alkalmazása, hanem az, hogy rámutassunk arra, mennyire nagy jelentősége van a helyes térképolvasásnak. Mindennapi példákkal igyekeztem ellátni a feladatokat, hogy jobban azonosulhassanak vele a tanulók. Sok esetben már előfordulhat az is, hogy velük is megtörtént már hasonló dolog. A helyes térképolvasás elsajátításának legjobb módja a gyakorlás. Az ábrákon való szemléltetés, a szituációhoz kötött feladat és az információhordozó újságcikk valóságosabbá teszi a feladatokat.

A feladatmegoldások kiemelik azokat az apró részleteket, melyeket, ha nem veszünk figyelembe valós esetekben, könnyen gondot tudnak okozni. Ennek köszönhetően ezek a feladatok felhívják a figyelmet arra, hogy mire kell figyelni egy hétvégi túra során, ha a városban szeretnénk megközelíteni valamit, vagy ha messzebbre utazunk, olyan terepre, ami számunkra ismeretlen és nincsen viszonyítási alapunk. Lehetőségük nyílik a tereptárgyak térképi ábrázolásának megismerésére, illetve a számukra ismeretlen, de előforduló tereptárgyak megismerésére.

A legtöbb feladat nem a digitális és műhold alapú tájékozódási lehetőségekre alapoz. Ezt fontos kiemelni, hiszen sok esetben nem működhetnek az ehhez szükséges eszközök. (leárnýékolt terep, térérő hiány, akkumulátor töltöttségi szintje, stb.) Ha ezeket az ismereteket elsajátítják, és előre felméri ezeket az eshetőségeket, akkor sokkal felkészültebbek lehetnek, egy ilyen esemény kapcsán.

A térképolvasási feladatok gyakorlása a térbeli intelligencia fejlődését segítik. Ez elengedhetetlenül fontos, hiszen a fentebb tárgyalt problémaalapú esetek mindegyikéhez szükséges a térképi információk ismerete. A vizsgált korosztályban, évfolyamban ezeknek az információknak és ismeretek alapszintű megléte már elvárható, ha a térképolvasás három szintjét vesszük alapul (szemléleti-, logikai-, komplex térképolvasás). A feladatokon keresztül a második és harmadik szint mechanizmusait lehet gyakorolni, mint például a földrajzi objektumok területi viszonyai, az adott földrajzi hely minőségbeli jellegét, összefüggéseket keresnek, következtetéseket kell levonniuk egy megtörtént esemény kapcsán, stratégiát kell kitalálniuk egy probléma megoldására úgy, hogy térképi ismereteiket használják közben.

Az **óra végén** érdemes több esetet is feleleveníteni, ami velük történt már meg, vagy amiről már hallottak. Pl.: eltévedt tájfutó, eltévedt család az erdőben, stb.

- Mire kellett volna figyelniük az események alkalmával?
- Mi okozta az eltévedést?
- Hogyan sikerült megoldani a problémát?
- Milyen módszerekhez folyamodna a jövőben, ha tudja, hogy számítani kell tájékozódásbeli nehézségekkel?

Egyéb lehetséges jó feladatok:

- „Séta a térképen”: útvonalleírás alapján megkeresni, hogy hova jutunk
- GPS koordináták alapján megkeresni a tereptárgyat, várost, emlékművet stb.
- Útvonaltervezések (egyszerűn A-ból B-be, akadállyal/kitétellel nehezítve)
- Terepi foglalkozás
- Geocatching
- Állomások megkeresése GPS/térkép/tereptárgyak segítségével (parkban, erdőben), ahol feladatokat hajtanak végre a tanulók – így jutva a következő állomásra
- Kalandos kincskeresés az iskola területén belül szakköri foglalkozás során. (A tanár által előre elkészített útvonalak az iskola alaprajza által)